

Det kongelige danske geografiske Selskab.

det første Møde i Vinteren 1891—92 gav Kommandør *O. Irminger* nogle Meddelelser om Premierløjtnant Ryders Expedition til Østgrønland, hvorpaa Kaptajn, Baron *H. Eggers* holdt Foredrag om sine tre Rejser paa Bahama-Øerne.

I det andet Møde holdt Professor, Dr. phil. *Vald. Schmidt* Foredrag om et Besøg i den ægyptiske Oase Fajum.

Islands Jøkler i Fortid og Nutid.

Af Th. Thoroddsen, Adjunkt i Reykjavik.

(Hermed Tavle II.)

1. Nutidens Jøkler.

I.

Skjønt Islands Jøkler i Størrelse langt overgaa alle Jøkler paa Evropas Fastland, ere de dog endnu meget lidet kjendte. De Naturforskere, der have rejst i Island, have som oftest haft for kort Tid til deres Raadighed, saa at de ikke nærmere have kunnet studere de islandske Gletschere. En stor Del af Islands Jøkler ligger nemlig i det Indre, i græsløse, højtliggende Egne fjærnt fra Bygden, saa at der kræves særlig Udrustning og lang Tid med godt Vejr, dersom Studiet skal blive frugtbringende for Videnskaben. Hvor Gletscherne naa ned til beboede Egne, ere disse saa langt fra Havnestæderne, at fremmede Naturforskere, der gjærne i kort Tid ville se saa meget som muligt af Landets vulkanske Mærkværdigheder, ikke let lade sig friste til at gjøre lange Omveje og paalægge sig Savn og Strabadser for Gletschernes Skyld.

De første norske Kolonister, der anløb Borgarfjorden, blev forbavsede over Jøkelelvnes mælkehvide Vand¹⁾, men i Oldtidens islandske Literatur nævnes Jøklerne dog kun sjælden; af Sagaerne ser man dog,

at de allerede i Oldtiden maa have haft omtrent samme Størrelse og samme Udseende som nu. I de sidste tusend Aar have ingen betydelige Forandringer fundet Sted i de islandske Jøkelmassers Udbredelse eller fysiske Forhold, og de Fjældveje imellem Jøklerne, over dem eller langs deres Rand, hvilke benyttedes i Oldtiden, benyttes endnu. Af Beretninger i Sagaerne ser man fremdeles, at Jøkelelvne og Sandene i Skaptafellssyssel, hvor de største Ismasser nærme sig mest til Havet, allerede i Oldtiden have haft de samme Egenskaber og det samme Udseende som nu; kun ere nogle beboede Græspletter siden blevne ødelagte ved vulkanske Udbrud, Vandfloder fra Jøklerne, Flyvesand o. s. v., men skjønt nogle Strækninger ere blevne berøvede deres Grønsvær, ere andre, der før vare øde, igjen blevne dækkede med Vegetation¹⁾. At man allerede i det 12. Aarh. har lagt Mærke til Gletschernes Bevægelse i Island, ses af et for Resten noget uklart Sted hos *Saxo Grammaticus*²⁾. Gjennem flere Aarhun-

¹⁾ *Sagan af Agli Skallagrímssyni*. Reykjavík 1856. Kap. 28. S. 58.

¹⁾ At Jøkelelvne i Skaptafellssyssel i Oldtiden have været underkastede de samme Forandringer som nu, ses bl. a. af Beretninger i *Sturlunga* 1878. I. S. 114 og 115 og *Biskupasögur*. I. S. 466 og 469.

²⁾ *Saxonis Grammatici Historia Danica*, recens. P. E. Müller. I. S. 16.